

Prof. MUDr. Jaromír Švestka, DrSc., sa prekvapivo stane sedemdesiatnikom

Už je to tak. Aj dlhodobí štíhli mladíci sa dostávajú do sedemdesiatky. Prof. MUDr. Jaromír Švestka, DrSc., patrí k nim. Prof. Švestka sa „dopracoval“ tohoto veku v plnej aktivite. Tak si ju len krátko pripomeňme. (Pred 10 rokmi doc. Fal-tus v Českej a slovenskej psychiatrii pripomenul všetko podstatné).

Tak len krátko. Prof. Švestka sa narodil 15. septembra 1937 v Brne. Vyštudoval medicínu v Brne (1961), získal atestáciu z interny (1965), psychiatrie I. a II. (1967, 1976), CSc. (1977- lítioprofylaxia), DrSc. (1986 - depotné neuroleptiká), habilitoval na docenta psychiatrie (1983), menovaný za profesora (1987). Okrem krátkeho obdobia medicínskej puberty v Jihlave (1961-1965), absolvoval psychiatrickú adolescenciu a zrelý odborný život v Brne (sekundár kliniky, odborný asistent, docent, profesor, prednosta kliniky). Bol žiakom prof. Náhunka a vychoval aj svoju vlastnú školu.

Ako veľmi aktívny človek mal vždy veľa funkcií. Bol krajským odborníkom pre psychiatriu skoro 20 rokov, členom výboru Českej psychiatrickej spoločnosti 10 rokov, podpredsedom Českej neuropsychofarmakologickej spoločnosti a podobne. Je členom medzinárodných spoločností (CINP, ECNP a ďalších).

Je autorom vyše 500 publikácií (aktuálne je to 542!!!). Len za posledné desaťročie publikoval prof. Švestka vyše 160 publikácií. Pre mnohých docentov a profesorov v Česku a Slovensku 160 publikácií predstavuje celoživotné publikačné vypätie. Zvlášť cenená je sada publikácií o nových psychofarmakách v časopise Psychiatrie. Treba zvýrazniť aj monografie profesora Švestku:

- Psychofarmaka v klinickej praxi (s kolektívom), Grada, Praha, 1996.
- SSRI- léky prvé volby, Maxdorf/Jessenius, Praha, 1998, 160 s.
- Klozapin-prototyp antipsychotik nové generace, Maxdorf/Jessenius, Praha, 1998, 158 s.
- Psychiatrie (Höschl, Libiger, Švestka), Tigis, Praha, 2002, 1. vyd., 2004, 2. vyd. – kapitoly o psychofarmakológii, kapitoly o psychopatológii.

Prof. Švestka je aj autorom a spoluautorom viacerých učebných textov. Tu treba spomenúť skriptá Akutní psychiatrie (Masarykova univerzita, Brno, 1992, 120 s.)

O bohatej prednáškovej aktivite je asi zbytočné aj písať. Pozná ju osobne iste každý psychiater v Česku aj na Slovensku. Prednášky prof. Švestku sa vyznačujú precíznym spracovaním, naprosto presným citovaním, elegantným prednesom, britkou diskusiou, ako aj provokatívnym kladením otázok publiku.

Prof. Švestka vášnivo debatuje, diskutuje. Nemá rád psychiatricky nevzdelaných kolegov (sú

aj takí...). Vtedy je ironický, sarkastický. Vždy však ale pevne stojí na odbornej pozícii, dobre dokumentovanej a zažitej. Vie byť v diskusií veľmi kritický aj k priateľom. Občas, i keď veľmi, veľmi zriedkavo, sa stane, že nejakú prácu nepozná. Vtedy to čestne prizná a sám sa diví, že mu to ušlo. Ale pri najbližšej príležitosti už signalizuje, že dotyčnú prácu už pozná.

Rád by som sa pristavil u citovania. Prof. Švestka má vždy v závere prác bohatú literatúru. Necituje len 2–3 prehľady, ale jadrové zdroje. Čo je však významné, cituje presne a často aj kriticky. Čo je ešte zaujímavejšie vždy bohato cituje českých a slovenských kolegov. Dáva tým najavo podstatne mladším kolegom, že psychiatria ako odbornosť sa nezačala profilovať len v čase vstupu mladšieho kolegu do odboru. Niekedy sa divím, kde Jaromír našiel nejakú našu starú, a už zabudnutú, prácu (má výbornú pamäť aj výborný archív).

A teraz osobne. S prof. Švestkom sa poznám dlho a veľmi dlho máme aj názorovo blízky, priateľský vzťah. Začalo to niekedy pred vyše 30 rokmi v Jeseníku, v Smoleniciach? Vtedy už známy psychofarmakológ venoval drobnú kritickú pozornosť našim prvým opusom. Spoločné odborné diskusie sa „preliali“ aj do iných, výsostne privátnych, sfér. S dnešným prof. Heretikom sme hrali takú obľúbenú dráždivú hru. Kládli sme Jaromírovi postupne ironické otázky (Kedy budeš mať druhú atestáciu?, Kedy budeš kandidátom vied?, docentom, profesorom?). A stalo sa, že Jaromír trpezlivo naše zlomyseľné otázky naplňal činorodou aktivitou s násled-

Obr. 1. Profesor Švestka pri návšteve thajskej vesnice.

nou faktickou odpoveďou. Keď už Jaromír dosiahol všetko, čo sa dalo, tak sme s tým už naštvane prestali. Dovolili sme si ho aj poslovenčiť, premenovali sme ho na Slivku. Zniesol to s humorom. A pri iných príležitostiach nám to britko vracal.

Prof. Švestka však „funguje“ aj ako manžel a otec. Rád cestuje, vášnivo fotografuje. Kto videl jeho albumy z ciest, žasne. Sú precízne spracované, popísané, dokumentované. Aj v tomto je presný. Nikdy neide na kongres do nejakej krajiny bez prípravy. Samozrejme vopred má všetky dostupné informácie o programe. Ale okrem toho má spústu ďalších informácií - od príslušnej regionálnej geografie, histórie až po lokalizáciu najznámejších vinotiek. Je široko vzdelaný, dá sa s ním hovoriť o politike, ekonomike, histórii, zemepise. Svojho času sme spolu prešli terénym

vozom púšte, oázy, ale aj hrady v Ománe. Bolo to dosť náročné, u Jaromíra som nepozoroval únavu. Večer sa dalo ešte o všeličom diskutovať. Bol to nezabudnuteľný zážitok.

Milý Jaromír, dovoľ, aby som nielen za seba, ale za redakčnú radu časopisu Česká a slovenská psychiatrie, ako aj za Tvoj psychiatrický fan klub v Česku a na Slovensku poprial Ti pri príležitosti krásneho jubilea veľa zdravia. To stačí, lebo ak budeš mať zdravie, iste neutíchne Tvoja odborná, prednášková a publikačná aktivita, na ošoh nás všetkých. A celkom iste nestratíš ani svoju príslovečnú neposednosť, zvedavosť a vitálny tonus.

Ad multos annos!

Vlado Novotný

RECENZE KNIH

Preiss M., Kučerová H. a kolektiv: Neuropsychologie v psychiatrii

Grada, 2006, 416 stran

Téměř 20 autorů předkládá komplex zkušeností z oboru neuropsychologie, který má rozšířit znalosti psychiatrů. Při zpracování látky se používá zásadní výklad a speciální doplňky. Vždy se také uvádí bohatá moderní literatura.

Po seznámení se základy klinické neuropsychologie autoři probírají problematiku paměti, amnézie a kognitivní poruchy vyvolané zneužíváním návykových látek. Podrobně jsou pojednány kogni-

tivní poruchy u schizofrenie, depresivní poruchy, poruchy příjmu potravy. Ujasňují se možnosti farmakologického ovlivnění schizofrenie a antidepresiv. Speciální výklady se týkají neuropsychologické rehabilitace, kognitivní rehabilitace u schizofrenií i budoucnosti neuropsychologie.

Příloha nabízí možnost seznámit se s některými testy používanými v neuropsychologii a s jejich zasvěceným výkladem.

Preiss M., Kučerová H. a kolektiv: Neuropsychologie v neurologii

Grada, 2006, 368 stran.

Sborník je rozdělen do deseti základních kapitol, které jsou dále podstatně členěny. Je tak nahromaděno množství skutečností z anatomie, biochemie, fyziologie, a to v jejich složitých vztažích. Vždy může čerpat i neurologie a psychiatrie. Podrobný úvod má význam i pro terminologii, ale i pro patologii a kliniku.

Hlavní oblasti, kde je kognitivní deficit probírá, jsou: epilepsie, traumatické poškození mozku, Alzheimerova demence, vaskulární demence, hydrocefalus, Parkinsonova nemoc, Huntingtonova

nemoc, roztroušená mozkomíšni skleróza.

Předkládá se model neuropsychické rehabilitace po úrazech hlavy a nárys ergoterapie u pacientů s poškozením mozku.

Bohatá je citace z moderní literatury.

Přes 10 autorů je známých svou systematickou prací v této oblasti. Zkušenost jim umožnila sestavit mimořádně bohatou a didakticky vynikající publikaci.

Autor recenzí: Prof. MUDr. Jan Mečíř, DrSc.